

Virtutis Solidæ Præcipua Impedimenta, Subsidia, Et Incitamenta

Commentationibus Illustrata, Omnium Usui Aptatis. Quæ Servire Insuper
Poterunt Pro Argumento Concionum: Uti Et Considerationum Tempore
Exercitiorum; præsertim verò pro gemino sacræ collectionis triduo; prout
ex subjectis hunc in finem elenchis patet. [...] Partes Tres

Subsidia

Bellecius, Aloysius

Ratisbonæ [u.a.], 1755

Cap. III. De collectione animi.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55547](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55547)

CAPUT III.

DE COLLECTIONE ANIMI.

A Nimi collectio est assidua attentio ad præsentiam DEI, cujus nutrices sunt custodia cubiculi, cura silentii, & fuga occupationum nimis distrahentium. Quàm necessarium ea acquirendæ virtutis solidæ quamque efficax subsidium sit, præsens hoc caput docebit, cujus paragraphus I. mentis collectæ bona, II. mentis dissipatæ mala ob oculos ponet.

§. I.

Mentis collectæ bona.

I. **A** Nimi collectio nos liberat à pluribus DEI offensis & gravibus tædiis. Nam illa primariò consistit in vigili attentione ad præsens ubique Numen; hanc autem à variis lapsibus

I.
Servat à variis defectibus & tædiis.

nos conservare, quis neget? viva enim fides hujus veritatis: DEUS coram adest; DEUS, *qui acuet ut fulgur gladium suum; cum arripuerit iudicium manus illius*: (a) is actionum mearum individuus testis ac omnium scientissimus arbiter est: is loquentem me audit, operantem videt, cogitantem considerat, ac sua immensitate totum quantum ambit, ac penetrat: is sua potentia me sustentat, scientia perspicit, sapientia gubernat, amore complectitur, nutrit, fovet; verbô: supremus ille cœli terræque Monarcha cum universo suo perfectionum comitatu mihi intimè præsens est: instar illius *virgæ vigilantis* (b) censorio oculo ad singula perpetuò attendit: cuncta auscultat; ac unà mecum, meo nutui obsequens, nihil non agit, perficitque; futurus omnium merces vel ultor. Profectò sola hæc cogitatio potens est ac efficax frænum, quemvis à quavis noxa constanter retrahendi.

Quis

(a) Deuter. 33, v. 41. (b) Jerem. 1, v. 11.

Quis enim peccator illud facinus, ejus ipsum coram homine puderet, in oculis infinitæ illius Sanctitudinis patrare auderet, si illam ponè excubantem firmiùs crederet? Ah! *non est DEUS in conspectu ejus*, ingemiscit regius Vates; & hinc *inquinata sunt via illius in omni tempore.* (c)

Ex impia hac rusticaque Numinis oblivione emanat pestilens illa laxitas, morumque levitas, procacitasque: mordax illa linguæ protervia, sensuumque libertas, aliaque sine numero piacula, quibus conscientia identidem conspurcatur. *Dicit enim insipiens in corde suo: (d) quis me videt? quem vereor? nemo circumspicit me: delictorum meorum non memorabitur Altissimus: (e) nubes latibulum ejus, nec nostra considerat.* (f) Et en! vah tristem effectum! *expellit à se timorem DEI.* (g) Hic fructus est ex hoc Machiavelli pomario decerptus. Et in-

H 3

terim

(c) Psal. 9. v. 26.

(d) Psal. 13. v. 1.

(e) Eccli. 23. v. 26.

(f) Job, 22. v. 14.

(g) Eccli. 23. v. 27.

terim miser non intelligit, quoniam omnia videt oculus illius, (h) qui malos malè perdet. (i)

Contrà verò perennis memoria hujus dogmatis: *Dominus videt*; (l) & quidem ille Dominus, in cujus femore scriptum est: *Rex regum & Dominus dominantium*. (m) In conspectu sto illius Judicis, (n) qui de quovis verbo etiam otioso severam à me rationem exiget, & me quovis momento mittere in orbem potest; (o) hæc, inquam, consideratio est *clypeus salutis*, (p) cupidinis retundens tela: est *turris fortitudinis*, (q) propulsans assaultus stygis: est *civitas refugii*, (r) arcens insidias mundi.

Cùm enim divina insidens thronis Majestas merus sit oculus ac immensa auris, sola hujus veritatis recordatio temperat affectionum æstus: inhibet incau-

---

(h) Ibid. (i) Matth. 21. v. 41. (l) Gen. 22. v. 14. (m) Apoc. 19. v. 16. (n) 4. Reg. 3. v. 14. (o) Matth. 12. v. 36. (p) 2. Reg. 22. v. 36. (q) Psal. 60. v. 4. (r) Josue. 21. v. 39.

incautas manus: reprimat effrænam linguam, & moderatur procaces nictus. Summâ: non est tentatio, quam non superet: non cupiditas, quam non refrænet: non illicium, quod non retundat: non prolapsio, à qua non abstrahat. *Ad hanc lucem (ut testatur S. Ephrem) fœdissima passiones mox evanescent, & diffugiunt instar latronum ex manibus lictorum. (s)*

Et quidni? si enim oculus heri animat dexteram laborantis servi: si præsentia Ducis accendit pectora exercitûs pugnantis: si aspectus principis ad reverentiam componit mores aulæ famulantis; imò si adventus juvenis Bernardini socios æquales modestos reddidit; quid non efficient oculi Domini, qui multò lucidiores sunt super solem; qui circumspiciunt omnes vias hominum, & eorum corda intuentur in absconditas partes? (t)

Ita est, ô divine, & æquissime morum Censor! si Te nobis semper in-

H 4

vigil-

(s) Tob. 2. Tract. de virtutibus c. 20. (t) Eccli. 23. v. 28.

vigilantem viva fide crederemus, etiam nos ad cujuslibet tentationis occursum mox cum Josepho exclamaremus: quomodo possum, ah! *quomodo possum hoc malum facere* (u) *in conspectu oculorum ejus*, (x) *qui reddet unicuique secundum opera sua justus iudex?* (y)

Certum proin est, assiduam presentis DEI memoriam, adeoque & animi collectionem, utpote quæ in illa potissimum consistit, à pluribus nævis immunes nos securosque præstare. O quis ergo mihi dabit *alas illius aquila magna*, *ut volem in desertum* (z) *illud beatum!* ubi solus ille mentis meæ incola sit, *cujus delicia sunt esse cum filiis hominum.* (aa)

Præterea custodia cubiculi, cura silentii, fuga nunciorum, rumorum, & occupationum nimis dissipantium, quæ tres hujus virtutis nutrices sunt, libe-

---

(u) Gen. 39. v. 9. (x) Psal. 17. v. 25. (y) Apoc. 22. v. 12. (z) Apoc. 12. v. 14. (aa) Prov. 3. v. 31.

liberant animam ab innumeris tædiis, mœroribus, molestiis, & afflictionibus, quas horum neglectus & liberior cum aliis consuetudo gignere consuevit. Nam ubi mortales, ibi & vitia; ubi linguæ, ibi & verborum jacula; adeoque & mentium vulnera, quæ denuo ad se reducem mirè urunt, contristant, affligunt.

Ipsè Venerabilis Thomas à Kempis, *quoties inter homines fuit, semper minor homo rediit.* (bb) Ipsa cœlestis sponsa non nisi plagis faucibus, verberibus mulctata, pallioque exuta domum se recepit. (cc) Tu nec illo fortior, nec ista sanctior; quid ergo mirum, quod etiam tu in colloquia effusus loco solatii, quod aucuparis, non nisi fastidia invenias; & nil exinde *nisi gravitatem conscientia, & animi dispersionem reportes?* (dd)

Si igitur tibi innocuus esse cupis, *subtrahere te à superfluis locutionibus &*

H 5

otiosis

(bb) Lib. de imit. Christi. l. 1. c. 20. (cc) Cant. 5. v. 7. (dd) Lib. de imit. Christi. l. 1. c. 20.

otiosis circuitionibus, nec non à novitatibus & rumoribus audiendis. (ee) Amalaterè: intra conclave tuum, & exclude tumultum mundi. Sicut enim cella continuata dulcescit, sic male custodita tedium generat; ut propria tibi experientia constat. Negare enim non potes, ejusmodi confortia plerumque etiam tibi plurimi moeroris foecundam matrem exstitisse.

Certè si cubili non existiſſes, nec quicquam de rumoribus audiſſes, melius in bona pace permansiſſes? Verùm ex quo nova delectabat audire, oportuit te exinde etiam turbationem tolerare. Proin tuo damno sapere doctus, claude super te ostium tuum, & relinque vana vanis. (ff) Quid enim juvat nosse, quidnam rerum agatur in orbe, si nescias, quid intra te geratur in corde?

Denique ne te implices negotiis nimium multis aut alienis, vel minus necessariis. Noli omnibus omnia facere, nec sensu præpostero fieri. Se-

CUS

(ee) Idem ibidem. (ff) Idem ibidem.

cus irrequieto molestiarum euripo te improvidè immerges. Illorum verò munerum, quæ tibi peragenda ex officio incumbunt, dominus sis, non servus; iis te commoda, non dona; nec unquam permitte, ut te tibi eripiant; nec ita pro hominibus labora, ut DEI obliviscaris. Hac ratione curis superior, fastidiis liber, semper quietus, in tuo cubiculo pacis regnum invenies.

Age igitur, ô vage! animi penetrale quid semper fugis? usque circumforaneus & à te ipso extorris ut quid amas exilium mentis? tecum habita: te tibi redde: tibi vaca. In hoc mundi theatro proprius tu tibi sis spectator & actor. DEO vive; sat magnum is amphitheatrum est. Huic soli age, quod agis, eique vitæ tuæ comœdiam ita exhibe, cœlestes ut plausus feras.

Sit ergo; deinceps à cunctis me dissipantibus nugis *elongabo fugiens, & manebo in solitudine.* (gg) *Sedebo solitarius, & tacebo.* (hh) *Providebo Domini-*

221111

(gg) Psal. 54. v. 8. (hh) Thren. 3. v. 28.

num in conspectu meo semper. (ii) Nunquam non memor ero, ô vigil Moderator orbis! *quoniam à dextris es mihi*, in actiones meas omnes perpetuò intentus. Hunc in finem in intimo cordis mei cellam mihi mobilem construam, cui inclusus tædiis liber, sceleris purus, mundo mortuus Tibi soli vivam.

II.
Est præsentissimum acquirenda perfectionis remedium.

II. Insuper internus hic animæ receptus est præsentissimum acquirenda brevî tempore sanctitatis remedium. Nam sanctimonia consistit in accurate functionum quotidianarum; eas enim bene peragendo facimus, quæ DEUS vult, & quomodo vult. Quid autem magis ad id præstandum nos habiles promptosque reddit quàm animi collectio, consistens in amoris plena attentione ad præsentiam Supremi Judicis, à quo *referet unusquisque, prout gessit sive bonum sive malum?* (II)

Sola hæc tessera: *Dominus intuetur:* (mm) *testis est DEUS, qui præsens respicit,*

(ii) Psal. 15. v. 8. (II) 2. Cor. 5. v. 10.
(mm) 1. Reg. 16. v. 7.

spicit : (nn) superna vi , nescio , qua
mira prorsus ac potenti languorem
excudit , fervorem accendit , intentio-
nem elevat , defectus arcer , & actiones
nostras etiam tenues ac indifferentes
Superis summè acceptas ; nobis verò
meritorias efficit. Proin est effica-
cissimum adipiscendæ sanctitudinis re-
medium ; quin teste Seraphico Do-
ctore omnino necessarium est ; ita
enim pronunciat : *super omnia spiritua-
lis exercitiū studia hoc magis necessarium
credo , & quod nos ad altiorem gradum
perducere possit.* (oo)

Imò , ut asseverant Ascetæ , sine hoc
subsidio de ea consequenda penitus de-
sperandum est. Cùm enim ex sen-
tentia S. S. P. P. domestica cordis ere-
mus mater sit & nutrix virtutum , nul-
la sine ea in perfecto gradu unquam
obtinebitur , nulla conservabitur. Ne-
mo hac destitutus , ad perfectionem
hactenus pervenit , nemo perveniet.
Quo quis verò illius studiosior , eò
majo-

(nn) Gen. 31. v. 59. (oo) In prolog. med.
vitæ Christi.

majores progressus faciet; ut constans experientia docet; cui ipsa quoque ratio suffragatur.

Nam intellectus nisi coelesti lumine illustretur, & voluntas nisi coelitus excitetur, divinisque motionibus impellatur, in via probitatis nec passum promovebit. Id docet fides. (pp) Jam verò solùm habitans secum anima, quæ *in conspectu DEI tanquam mare vitreum simile crystallo* (qq) tranquilla quiescit, recipiendis ejusmodi gratiis idonea est. Ergo etiam sola hæc religiosi profectus capax est.

Dissipata enim & exulans à se mens, cùm tumultuans oceanus, bonarum illustrationum charybdis, Numinisque voci obstrepens scylla sit, immittos cœli radios nec cœca videbit, nec afflatus surda percipiet, nec motus præfracta admittet; summa præin remedia cassa disperdet. Cùmque in salutis semita non progredi sit regredi, non

---

(pp) Conc. Arans. II. can. 7. Trist. sess. 6. can. 3. (qq) Apoc. 4. v. 6.

non solum nullas in pietate progressiones faciet, sed potius precipiti casu miserè ad ima ruet.

Contrà verò animus interioris secessus amans in virtutis stadio non tam curret, quàm volabit; plusque proficiet uno die, quàm dissoluta centum annis. Exemplo nobis sit Sulamitis illa, Salomonis epithalamio celebrata, quæ initio *nigra, parva, & ita debilis erat, ut languens fulciri floribus, stipari malis debuerit.* At verò *vix eam introduxit Rex in cellarìa sua,* (rr) id est, vix eam ob sui collectionem ad familiarem secum consuetudinem admiserat; cùm mox effecta est *fortis ut mors, alta ut turris, florida ut Carmelus, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata.* (ss) En! quàm praesens acquirendæ perfectionis ac potens adjumentum sit avulsio nostrî à rebus externis & abdita secum habitatio.

Et

(rr) Cant. 1. v. 3. (ss) Cant. 6. v. 9.

Et certè qui continuò versatur cum infinita Potentia, Sapientia ac Sanctitate, necessariò debet obtinere vires, ut possit: lumen, ut sciat: ardorem, ut velit eluctari ad sanctimonix culmen; nec poterunt non fugari à nobis, expelliq̃ue primariæ tres causæ nostri temporis ac spiritûs inopiæ, scilicet impotentia, ignorantia & negligentia. Hinc etiam cœlestis Sponsus per Oseam disertè enunciat, dilectam animam non alibi quàm in hoc deserto scientiam Sanctorum à se edocendam esse: *ducam eam in solitudinem, & ibi loquar ad cor ejus.* (tt)

O immense DEUS! qui *excelsior cœlo, profundior inferno, longior terra, & latior mari es;* (u) *sonat vox tua in auribus meis,* (xx) *qua mihi inclamas: ambula coram me, & esto perfectus.* (yy) *Sed quia oblitus sum tui,* (zz) *defecit spiritus meus,* (aaa) *& dereliquit me virtus mea.* (bbb) Hinc
jure

(tt)	Osee. 2. v. 14.	(uu)	Job. 11. v. 8. & 9.
(xx)	Cant. 2. v. 14.	(yy)	Gen. 17. v. 1.
(zz)	Deut. 32. v. 18.	(aaa)	Psal. 76. v. 4.
(bbb)	Psal. 37. v. 11.		

jure timeo, ne etiam me attonet illud tonitru: *effusus es sicut aqua, non crescas.* (ccc) Id ergo ne fiat, posthac *in tuo conspectu ambulabo omnibus diebus vite mee,* (ddd) ut sic *ascensiones in corde meo disponam, eamque de virtute in virtutem.* (eee)

III. Præterea vigilans hæc sui custodia est ille paradisi fons seu *fluvius*, III. Nec non scaturigo excellentium gratiarum. *egrediens de loco voluptatis,* (fff) unde innumera eaque eximia in animam profluunt bona, scilicet 1. incomprehensa quædam conjunctio, familiaritas & communicatio cum DEO, cujus delicias & pretium nemo nisi expertus novit. Nam teste Thoma à Kempis *frequens illi visitatio est cum homine interno, dulcis sermocinatio, grata consolatio, multa pax, familiaritas stupenda nimis.* (ggg)

2. Testimonium quoddam tacitum Spiritûs Sancti & vox interior, talem

Pars II. I firma

(ccc) Gen. 49. v. 4. (ddd) Gen. 24. v. 40.
 (eee) Psal. 83. v. 7. & 8. (fff) Gen. 2. v. 6.
 & 10. (ggg) De imit. Christi, l. 2. c. 1.

firma spe consolans de obtenta peccatorum venia, de benevolo Numinis erga se amore statuque gratiæ ac amicitia divinæ; quod dulce vadimonium aurea quædam quies, inexplicabile folatium ac angelicum cordis jubilum individuo nexu consequitur.

3. Exinde quoque oritur stupenda quædam facilitas, generosa promptitudo & alacritas in exercitio virtutum, præcipuè in voluntario corporis cruciatu, cujus rigorem suavi balsamo lenit: nec non nobilis quædam proclivitas & propensa inclinatio ad supera, quorum obvia recordatio ejusmodi peccata mox sursum abripit, ac eorundem amore inflammat. Inde pariter scaturit maxima teneritudo conscientia, qua vel umbram piaculi fugiunt: heroica fortitudo in adversis, qua nil timent: indifferens ad omnia æquilibrium, vi cujus nil ambiunt, nil horrent: immissa coelitus nausea, qua coelestium avidi res omnes terrenas mirè fastidiunt, & averfantur.

4. Hæc

4. Hæc collectæ mentis charismata comitantur superni instinctus innumeri, illustrationes continuæ, æternarumque veritatum cognitiones sublimissimæ, clarissimæ: unâ cum magisterio quodam perpetuo Spiritûs Sancti, quo is tali homini dubia declarat, abscondita revelat, facienda docet, vitanda indicat, & veluti prolem gerulo sinu provida mater fovet, ac protegit.

O beata solitudo! verè *infinite* es thesaurus hominibus; (hhh) *doctrinx* enim es *disciplinæ DEI*. (iii) En! amator factus sum formæ tuæ; proposui ergo te adducere mihi ad convivendum, & sponsam mihi assumere, (lll) nullo posthac divortio separandam, nullo tumultu fugandam, sciens, quoniam mecum communicabis de bonis, quæ te comitantur; (mmm) nec prius quiescam, donec introducam te in domum & in cubiculum mentis meæ. (nnn) Spiritus enim tuus super mel dulcis; (ooo) hinc

I 2

hinc

(hhh) Sap. 7. v. 14. (iii) Sap. 8. v. 4.
 (lll) Sap. 8. v. 2. 3. & 9. (mmm) Sap. 8. v. 9.
 (nnn) Cant. 3. v. 4. (ooo) Eccli. 24. v. 27.

hinc jure *innocentes & recti adhaeserunt tibi.* (ppp)

IV.
Denique
caelum
terrestre.

IV. Tandem abdita intra cordis penetralia, sibi que invigilans anima caelicolarum est aemula; quod enim illae agunt in caelis, idem haec suo modo praestat in terris, prodigio eò majori quò rariori. Nam instar Electorum Sacrosanctam Triadem sibi praesentem semper intuetur, super omnia aestimat, & diligit; intellectu & voluntate, cognitione & amore geminis veluti brachiis eandem continuo amplectitur, sibi que *in vinculis charitatis* (qqq) quam arctissime unit. Illa dilecto, dilectus ei est omnia in omnibus. Ejus tessera est: *DEUS & ego*, quasi praeter eos in orbe degeret nemo.

Tranquillitas, amor, solatia, fervor, gaudium, & plena fiducia securitas *pars calicis ejus.* (rrr) Sicut beati in coelesti regia, ita & haec, nostras etiamnum usurpans auras, anticipata

(ppp) Psal. 24. v. 21. (qqq) Osee 11. v. 4.
(rrr) Psal. 10. v. 7.

cupata felicitate perfusa, & torrente voluptatis potata, deliciarum oceano felix innatat. Omnium pertæsa, sui oblita, soli DEO immersa, non nisi hunc in creatis, nec has aliter quàm in Creatore considerat; & à terrenis abstracta, in summa solitudine tamen fructibus perfectissimæ societatis cum Amato beatissima gaudet.

Denique sicut Angeli ab Altissimo in has regiones missi, suam secum beatitatem inde deferunt; ita & ejusmodi anima, licet negotiis occupata, suum tamen versatile coelum semper secum circumfert, Divinam Majestatem contemplari, & amare nunquam desinit, & in adimplenda ejus voluntate tanquam in votorum meta suavissimè conquiescit.

Insuper Coelitem more omnis metus ac terroris expers vivit, probè sciens, quia *oculi Domini super justos*:
 (sss) & *quoniam adiutor & protector noster est.* (ttt) Hinc etiam ipsa cum
 I 3 regio

(sss) Psal. 33. v. 16. (ttt) Psal. 32. v. 20.

regio Vate generosa exclamat: *si ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala; quoniam tu mecum es.* (uuu) Si emerfus ex inferis orcus conjurata rabie in me irrueret, fixum est: *non timebo.* Sola hæc cogitatio: *quoniam tu mecum es,* victrix mihi parma erit. Etiam si cum Jona in mare, cum Daniele in lacum, cum Josepho in cisternam aut carcerem mitterer, dixi: *non timebo; quoniam tu descendes mecum in foveam, & nec in vinculis me derelinques.* (xxx) Ex quibus patet, collectam mentem esse *quasi caelum, cum serenum est.* (yyy)

Age jam, ad hæc quis tibi sensus? An tantæ beatitudinis nulla te cupido tangit? Solitaria hæc cum Superis consuetudo est antidotum, quo fugantur piacula, & arcentur tædia: est focus, quo colliguntur lumina: est centrum, quo confluunt instinctus: est canalis, per quem influunt gratiæ: est pulvinar, cui incubat Christus: est mater sancti-

---

(uuu) Psal. 22. v. 4. (xxx) Sap. 10. v. 13. & 14. (yyy) Exod. 24. v. 10.

sanctitatis, nutritrix internæ pacis, paradisus gaudiorum, *quæ exuperant omnem sensum.* (zzz)

Tantæ felicitatis ut particeps fias, haud opus est, ut ad astra evoles, aut per æquora naviges, aut terræ viscera scruteris. Solùm cum Arsenio fuge, late, tace: tecum habita: *semper de DEO cogita, & mens tua cælum cum angelis fiet.* (A) Hæc audis, & etiamnum fluctuas, ac dubius, quid statuas, hæres? Ah stulte! ergone plenum tædio exilium præ ipsa æternæ prodroma pacis patria eliges? Quid agas, attentius, quæso, perpende.

En! anima, DEO sibi que intenta, est sponsa illa, quæ stupentibus angelis *ascendit per desertum collecti cordis, deliciis affluens, innixa supra dilectum, sicut virgula fumæ,* (B) suis desideriis sidera constanter ac rectâ petens; & sequi tu horreas? est concha, cœlestem excipiens rorem; est regnum
I 4 quie-

(zzz) Phil. 4. v. 7. (A) S. Nilus. (B) Cant. 3. v. 6. & 8. v. 5.

quietis, omni bonorum genere dives: est paradifus quidam terreſtris, omnibus deliciis abundans; & huic tu tumultuoſum mundi forum vallemque miſeriarum præhabeas? O quàm alia ſub mortem (ſed ſerò nimis) quàmque diverſa de hac virtute fovebis ſenſa?

O margaritam inæſtimabilem in ſolitaria cordis eremo latentem! Tu es floridus ille Divini Sponſi lectulus, in quo lætus quieſcit: tu eburneus æterni Salomonis thronus, ubi ſolus regnat: tu *hortus conclusus*, (C) monſtra vitorum arcens: *fons ſignatus*, (D) puritate cryſtallum vincens. Caritas te generat, fortitudo ſuſtentat, modèſtia comitatur, & pretioſæ omnium virtutum gemmæ irradiant; *tecum ſunt divitiæ & gloria*; (E) *qui te invenerit, inveniet vitam, & hauriet ſalutem à Domino.* (F)

O quàm prudens eſt, qui omnia dat, & nihil non agit, ut abſcondito
in

(C) Cant. 4. v. 12. (D) Ibidem. (E)
Prov. 8. v. 18. (F) Prov. 8. v. 35.

in te thesauro potiatur; quàm demens
verò, qui tanti boni incuriosus vivit!
Quàm insanus igitur fui ego, dum
factus quasi columba seducta, non habens
cor, illud à me avolare, ac liberè per
res creatas extra me vagare permisi?
Sed modò *conversus, decies tantum*
requiram DEUM, quàm erravi ab
eo. (G)

Tu, qui semper *in omnibus nobis*
es Domine, (H) ne permittas, ut post-
hac in animo meo præsens, velut in
orco degas, ubi non nisi turpia vi-
deas, stulta audias, iniqua sentias;
potiùs eum virtutibus & gratiis ita
exorna, ut S. S. Trias secundùm
Christi promissum *ad eum venire, &*
mansionem apud eum facere non dedigne-
tur. (I)

(G) Baruch. 4. v. 28. (H) Jerem, 14. v. 9.
(I) Joan. 14. v. 23.

§. II.

Mentis dissipatæ mala.

II.
Abjectio
ex sinu
specialis
Providentiæ
DEI.

I. **H**æc in fasciculum collecta ipse Christus per Joannem sic describit: *si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes, & arefcet, & collectum in ignem mittent, & ardet.* (a) Quibus verbis quatuor dissipatæ mentis mala distinguuntur, ac tristi calamo depicta, nobis vitanda proponuntur.

Primum est critica nostræ abjectio ex paterno sinu specialis Providentiæ DEI, consequente eam grandi impotentia redeundi ad cor. *mittetur foras.* Sicut enim palmes à vite refectus, à vinitore extra maceriam neglectus abjicitur, abjectus à transeuntibus temerè proteritur, protritrus in lutum calcibus extruditur, adempta omni spe remeandi in vineam; ita quoque anima, quæ solitudinis pertractata, liberiùs se in externa effundit, à cœlesti Patrefamilias pariter extra gremium

---

(a) Joan. 15. v. 6.

mium suæ peculiaris Providentiæ cum
nausea ejicitur, suis hostibus calcanda,
vexandaque permittitur, & defectuum
cœno altè immerfa, affigitur gravi
impotentia, id est, difficultate maxi-
ma redeundi ad cor, seque denuo
colligendi. *mittetur foras.* O Supe-
ri! tantum quis malum non paveat?
Sed singula expendamus.

Inprimis dissipata mens indignam
se reddit provido illo cœli oculo ac
illa singulari tutela, quæ eam hætenus
instar muri tutabatur. Nec mirum;
nam rarò sibi, rariùs DEO præsens,
ad illustrationes cæca, surda ad in-
stinctus, gratiis usque rebellis, sensim
tota terrestris ac bruta efficitur. Non
cogitat nisi vana, non sapit nisi ter-
rena, non vult nisi sensibus grata.

Ejus memoria est via regia seu fo-
rum publicum, per quod omnigenis
cogitationibus & phantasiis liber tran-
situs datur. Ejus intellectus est do-
mus pervia, omni janua & fenestra
destituta, ad quam cunctis tentatio-
nibus

nibus patulus semper accessus, quin & ingressus patet. Ejus voluntas est pila, quam tumultuantes animi motiones pro libitu in gyrum agunt.

Quis ergo miretur ab ejusmodi anima tandem amantissima Divini Patris viscera *ad amaritudinem adduci?* (b) itaque irritari, ut subtracta illa, qua ejus saluti singulariter invigilabat, cura à suo illo speciali complexu ejectam, sibi relinquat, sinatque eam *ambulare per vias difficiles*, (c) *post vestigia gregum*, (d) *juxta proprias concupiscentias*, (e) à quibus molestiarum spinis injecta, navorum sordibus inquinata, orci insidiis undique exposita, demum in propinqua gravioris lapsus pericula inducatur. O sidera! ad hanc poenam cui *ambæ aures non tintinant?* (f)

Agnoscit quidem infelix per lucida subinde intervalla suam calamitatem
ac

(b) Job. 27. v. 2. (c) Sap. 5. v. 3. (d) Cant. 1. v. 8. (e) 2. Petr. 3. v. 3. (f) 4. Reg. 21. v. 12.

ac lubricum conscientiae statum; eundem quoque deplorat, indeque emergere insuper cupit. In via illecebrarum lassata, à rebus creatis fastidio habitata, tædiisque affecta, pristinae sortis memor ac praesenti miseriae ingemiscens, seipsam sibi reddere, & ad dulcem animi eremum se recipere optat, quin etiam tentat.

Verùm, cùm id sine potentiori auxilio fieri nequeat, idque vindex Numen ultrici severitate negare, vel saltem differre plerumque soleat; durum quidem, justum tamen proprii cordis exilium patitur. *mittetur foras.* Ubi errabunda, & instar filii prodigi in regione longinqua procul à seipsa peregrinans, siliquarum jam satur oculos quidem reflectit, ac avida illius mannae, qua beatum illud Spiritûs desertum abundat, illuc referre gradum desiderat; sed viam vepribus obseptam inveniens, seque efficaciori adjumento nudatam gemens, fugata à mundo, à DEO repulsa, verè sacrum inter & saxum, reditum desperans, hæret.

Men-

Mentis templum cum Jeremia per foramen inspiciens, stabulantem ibi *abominationem desolationis* (g) conspiciat. Memoriam vanissimis foedissimisque ideis, intellectum temerariis erroneisque judiciis, voluntatem perversis noxiisque appetitionibus contaminatam, ac velut totidem turpibus bestiolis conspurcatam cernit. Hinc pedem intro inferre horret.

Sicque misera à consenescente senescentem, & in naturam degenerante evagandi consuetudine irretita, extra se ipsam DEI sui que oblita circumerrando, tota rebus externis ad mortem usque distracta, immerfaque vivit, nec prius quam vitam, coævum sibi morem ponit. En! quam perniciofa pestis hæc animi evagatio sit.

Enimvero queis ista tanti mali horrorem non incutiunt, hi timeant, ne *tempore, quo fuerint dissipati, pereant* (h) & ne, dum *dissipantur cogitationes eorum*

(g) Marc. 13, v. 14. (h) Job. 6. v. 17.

eorum per mundum, (i) etiam dissipentur ossa eorum secus infernum, (1) exponendo se discrimini lethalis noxæ. Ah! sentio, quia *malum & amarum est, reliquisse me te Dominum DEUM meum.* (m) Sed ô Pastor bone! fugientem à te oviculam & per avia & invia deviantem, sponte si nolit, immisissis adversitatibus invitam retrahere, ut sibi reddita, deinceps tibi soli collecta vivat.

II. Secundum, ex hac sui effusione proveniens, nocumentum est ariditas mentis, conjuncta cum ingenti nau-sea rerum piarum. *arescet.* Sicut enim palmes à vite resectus arescit, pari fato etiam anima, à mystica vitæ (Christo) per dissipationem avulsa, arescit tota. Ad tenerrima fidei mysteria, inter delicias Eucharisticas, in ipso matutinæ meditationis rore perstat pumice siccior. Eam nec cœlum magnopere allicit, nec tartara multo-
pere

II.
*Intima de-
pascens
ariditas
mentis.*

(i) Proverb. 15, v. 22. (1) Psal. 140, v. 7.
(m) Jerem. 2, v. 19.

pere terrent, nec DEI tribunal multum angit.

Æternas veritates, movendis aliàs cordibus etiam faxeis aptas, meditantur, & legit sine sensu & motu: tota stupida ad res cœlestes, solum cerea ad terrena. Intellectum non nisi spissæ obscurant tenebræ: in voluntate amara solummodo siccitas regnat, & insolens perstrepat cupiditatum murmur. Inde fit, ut quotidiana contemplatio, precum præcipuè sacerdotalium recitatio, divinæ hostiæ litatio, sacræ synaxes, exomologeses, & reliquæ per diem religiosæ exercitationes non sint nisi alvearium distractionum, sentina defectuum, merus torpor.

Summa: ejusmodi animus est similis hederæ illi Jonæ, quæ percussa à Domino, *exaruit*: (n) illi aridæ ficui, cui maledixit Christus, & *exaruit*: (o) illi Evangelico femini, quod cecidit supra petram, & *natum aruit*. (p) Nam
etiam

(n) Jon. 4. v. 7.   (o) Marc. 11. v. 21.
(p) Luc. 8. v. 6.

etiam is non solum nullos solidæ virtutis fructus, sed nec apparentis folia profert; imò nec pietatis umbram projicit. Sed sicca sua sterilitate sibi & aliis molestus accidit; *arescet.*

Nec mirum: tam parum enim ac *virere potest scirpus absque humore, aut crescere carectum sine aqua;* (q) æquè parum homo in probitate proficiet sine influente gratia cœlesti. Hæc autem cordi, objecta creata pervaganti, haud facilè infundi solet. Sicut enim urbi Bethuliæ imminens *Holofernes aqueductum incidi jussit;* (r) sic etiam tali animæ vindici dextera canales auxiliorum ac supernarum dulcedinum abscinduntur, in pœnam illius dissolutæ levitatis, qua, relicto fonte vivo, *sibi fodit cisternas dissipatas,* quas tamen præmonita scivit, quia *continere non valent aquas.* (s)

O quoties cœlestis Sponsus, stans ad ostium & pulsans, blanda voce ro-

Pars II.

K

gavit:

(q) Job. 8. v. 11. (r) Judith, 7. v. 6. (s) Jerem. 2. v. 13.

gavit: *aperi mihi soror mea sponsa, quia caput meum plenum est rore, & cincinni mei guttis noctium.* (t) At tu vagabunda, & à teipfa peregrinans anima, blandientis vocem surda aure excepisti. Et licet ille perrexerit clamare: *revertere Sulamitis, revertere, ut intueamur te;* (u) tamen *aures tuae non audierunt verbum post tergum monentis;* (x) nugis intenta ad eum redire, tecumque habitare recusasti.

Quid ergo mirum, quod modo cum Agar ex sinu Abrahamæ expulsa, in solitudine errans, (y) supero omni succo spoliata, debilis langueas? & cum gemino Vate ingemiscere cogaris: *ah! anima mea est sicut terra sine aqua!* (z) *posuit me desolatam, tota die mœrore confectam!* (aa)

Nempe *voluisti benedictionem, & en! elongabitur à te.* (bb) Fastidisti *atherium nectar;* jure nunc ergo *exsicca-*

(t) Cant. 5. v. 2. (u) Cant. 6. v. 12.
 (x) Isa. 30. v. 21. (y) Gen. 21. v. 14. (z)
 Psal. 142. v. 15. (aa) Thren. 1. v. 13. (bb)
 Psal. 108. v. 18.

ta tabescis. Voluisti ariditatem, & ecce! pleno impetu condensata veniet tibi. Nam audite! *ô ossa arida, audite verbum Domini!* (cc) vocavi, ait, expectavi, *extendi manum meam*, obtuli de rore coeli, & non fuit, qui aspiceret; jam & ego ridebo; (dd) *cum quasi fœnum ita arefcetis*, (ee) ridebo.

Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum! (ff) Fateor, etiam ego *abii vagus in via cordis mei*. (gg) *Dissipatae sunt cogitationes meae, torquentes cor meum*. (hh) *Hinc jure arida est, (ii) & tabescit in me anima mea*, (ll) *quasi stipula ariditate plena*. (mm) Sed tu, qui imperas fontibus abyssi & cataractis caeli, (nn) fac, ut *quae erat arida, migret in stagnum, & sitiens in fontes aquarum*; (oo) & *quae prius erat sicut uter in pruina*, (pp) *deinceps adipe & pinguedine repleatur anima mea*,

K 2

(qq)

(cc) Ezech. 37. v. 4. (dd) Prov. 1. v. 24.
 (ee) Isa. 51. v. 12. (ff) Psal. 118. v. 137.
 (gg) Isa. 57. v. 18. (hh) Job. 17. v. 11. (ii) Num. 11. v. 4. (ll) Isa. 35. v. 7. (mm) Nahum. 1. v. 10. (nn) Gen. 8. v. 2. (oo) Isa. 35. v. 7. (pp) Psal. 118. v. 83.

(qq) ut cœlesti dulcedine illecta, ad cordis solitudinem redeat, in posterum sola sibi victura.

III.
Summa
inutilitas
ad procurandam
aliorum
salutem.

III. Præterea exulans à se mens per hanc sui dissipationem inhabilem se & ineptam reddit, qua DEUS velut instrumento utatur ad operandam aliorum salutem. *in ignem mittent.* Id summè verax Numen ipsum testatur, Ezechielem Prophetam his verbis alloquens: *fili hominis, quid fiet de ligno vitis? (reseceto nempe & arido) nunquid tolletur de ea lignum, ut fiat opus; aut fabricabitur de illa paxillus, ut dependeat in eo quodcunque vas? . . . . Ecce! igni datum est in escam: nunquid utile erit ad opus? (rr)*

Quid ampliùs dici possit ad exprimendam summam ejusmodi palmitis ad omnia inutilitatem, qua major non reperitur *in omnibus lignis nemorum, quæ sunt inter ligna sylvarum?* (ss) cum ne quidem aptum sit, ut ligneus ex eo
clavus

(qq) Psal. 62. v. 6. & 4. (ss) Ibidem. (rr) Ezech. 15. v. 3.

clavus seu paxillus conficiatur, è quo suspendatur, illæsumque servetur testaceum aliquod ex domestica supellectili vas; multò minùs, ut ex eo sculptoris arte effingatur effigies cujusdam Sancti.

Nempe (ut rectè ait Augustinus) *ligna vitis præcisa nullis agricolarum usibus profunt, nullis fabrilibus operibus deputantur.* (tt) Quin imò teste Hieronymo (uu) ex eis (uti tamen ex aliis igni injectis superant lignis) nequidem remanent titiones, queis frigans manus calefieri queat. Nam ejusmodi palmitem, furno immissum, utpote siccissimum è vestigio mox totum depascitur vorax flamma. *Utramque partem ejus consumpsit ignis, & medietas ejus redacta est in favillam.* (xx)

O mœstam quidem, genuinam tamen hominis dissipati figuram! nam etiam is cœlesti Patrifamilias nulli ef-

K 3

fe

(tt) Tract. 81. in Joan. (uu) Apud Cornel. à Lapide in cap. 15. Ezech. v. 4. (xx) Ezech. 15. v. 4.

se usui potest. Nec quadrat pro virga Moysis, qua indurati Pharaones terreantur; nec pro baculo Elisei, quo peccatores ad vitam gratiæ revocentur: nec pro sagitta salutis, qua instar Assyriorum tartarei hostes profligentur: nec pro viarum indice, quo errantes ad cœlum dirigantur. Nam, ut instrumentum efficaciter operetur, dexteræ artificis sit conjunctum oportet. Vinculum autem, quocum manui divinæ copulari nos decet, collectio est. Hanc ergo qui negligit, inhabilem se, quo DEUS utatur, reddit.

Et edic, amabo, quicumque domitux peregrinus vivis, qua fronte, quaeso, sperare ausis, te Christi in salvandis animabus adiutorem fore? En! *sicut aqua effusus es; (yy) & tu colligas dispersos Juda? velut alter Jonas fugis à facie Domini; (zz) & tu congreges profugos Israël? (aaa) dissipatus es, nec compunctus; (bbb) & tu alios reddas compunctos corde? (ccc) Apage: abomi-*

(yy) Psal. 21. v. 15.   (zz) Jon. 1. v. 3.
 (aaa) Isa. 11. v. 12.   (bbb) Psal. 34. v. 16.
 (ccc) Act. 2. v. 37.

abominabilis & inutilis homo es; (ddd) nihil ex te fiet operis. (eee) Vindemiatores Angeli etiam te instar aridi, & resecti à vite, palmitis in ignem mittent.

IV. *Et ardet.* Quod quartum pœ- IV.
nœ genus est. Nam, testante Augu- ^{Multi-}
stino, unum de duobus palmiti congruit, ^{plex casti-}
aut vitis aut ignis. Si in vite non est, ^{gatio.}
in igne erit. (fff) Id est, anima vel
adharebit DEO per mentis collectio-
nem, vel igni immissa, ardebit flam-
mis cupiditatum, afflictionum, & er-
gastuli piacularis. Tu dissipatus cum
vivas, & à teipso extorris, minimè
conjunctus es illi, qui de se dicit:
ego sum vitis vera. (ggg) Ergo ar-
debis, &

I. *Quidem æstu tentationum.*
Vanæ cogitationes, turpes phantasiæ,
appetitus rebelles in tuo animo *velut*
scintilla in arundineto discurrent. (hhh)

K 4 Modò

(ddd) Job. 15. v. 16. (eee) Ezech. 15. v. 5.
(fff) Tract. 81. in Ioan. (ggg) Ioan. 15. v. 1.
(hhh) Sap. 3. v. 7.

Modò ureris invidia, nunc incenderis libidine, subin flagrabis ira; mox *prunas* murmurationum, detractionum, fusurationum *congregabis super caput tuum.* (iii) *ardebit.*

2. Mitteris in clibanum variarum *calamitatum.* Anima enim dissoluta similis est vespæ, quæ, derelicta cellula sua, in cubiculo clauso amens circumvolitat, & hinc atque illinc identidem toto nisu impingit. Unde fit, ut aliorum dictariis, cruditate, injuriis læsa, vilipensa, lacescita, incidat in caminum tristitiæ, amaritudinis & vexationum; indeque non nisi fel colligat, unde mel exfugere parabat. *ardebit.*

3. Denique *purgantibus rogis* horrendum & diu crucianda dabitur. Porro quàm intensi, universales ac diuturni illius carceris cruciatus sint, nuper perpendimus. Jam verò hos immensum sibi auget, & aggravat anima

ma interni secessus pertasa; cum enim diurna ejus opera ob neglectam sensuum custodiam non sint nisi ligna cumulandis his ardoribus apta, deflagrabit *velut quercus ardentibus foliis*: (lll) *ut stупpa favilla*; (mmm) nec prius inde exiet, quam solverit ultimum quadrantem. *ardebit*. Et hæc sunt illa quatuor dissipatae mentis mala, ab ipso Salvatore nobis minaci voce intentata.

O immense DEUS! *in quo vivimus, movemur, & sumus*, (nnn) credo tua Te natura, potentia, scientia & providentia continenter in me presentem adesse, & *omnes omnium gressus considerare*, (ooo) *ut reddas unicuique secundum opera ejus*. (ppp) Adoro Te in cordis mei penetralibus jugiter comorantem.

Ah! non est momentum, quo mei benevolo affectu non recorderis, &

K 5

ego

(lll) Isa. 1. v. 30. (mmm) Ibid. v. 31.
 (nnn) Act. 7. v. 28. (ooo) Job. 34. v. 21.
 (ppp) Matth. 16. v. 27.

ego Tui tuæque præsentiã integros
 menses immemor vivo, non nisi nu-
 garum tenax. Imò *in charitate perpetua*
dilexisti me, (qqq) *semper memor mei*,
 (rrr) *ut benefaceres mihi*. (sss) Et
 ego, vah brutam ingratitudẽ! &
 ego *oblitus fui tui diebus innumeris*;
 (ttt) quin etiam feci malum in oculis
tuis. (uuu) Vixi, quasi nullum Te,
 aut absentem, aut cæcum & furdum
 putarem.

Sed doleo. Deinceps *si oblitus fuero*
tui, oblivioni detur dextera mea; adha-
reat lingua faucibus meis, si non memi-
nero tui. (xxx) Saltem residuum vitæ
 meæ Tui memoriæ ac amoris conse-
 crabo. *Quis mihi det, ô Dilecte mi!*
ut inveniam te solum in eremo cor-
dis mei! (yyy) *Quis mihi det, ut se-*
deam tecum in pulchritudine pacis, in
tabernaculis justitiæ, & in requie opu-
lenta! (zzz) & jam me nemo pertur-
 bet.

(qqq) Jer. 2. v. 20. (rrr) Psal. 113. v. 12.
 (sss) Gen. 32. v. 12. (ttt) Jerem. 2. v. 32.
 (uuu) 1. Reg. 15. v. 19. (xxx) Psal. 136. v.
 8. & 6. (yyy) Cant. 8. v. 1. (zzz) Isa. 32. v. 18.

bet. ut *vita mea sit abscondita tecum,*
(A) donec me voces *in partem sortis*
sanctorum; (B) *ubi letabitur deserta,*
& *exultabit solitudo.* (C)

§. III.

Subsidia acquirendi collectionem
animi.

A Nimi collectionem esse margari-
tam quovis pretio comparan-
dam, Olympum humanis nubibus su-
periolem, paradisum coelesti nectare
abundantem, ex haftenus dictis in
comperto est. Potiundi hujus thesau-
ri procul dubio etiam nos cupido in-
cesserit. Nostra quoque anima sola
foli, una uni DEO conjungi per bea-
tam hanc solitudinem ardebit. Non
nisi alas nobis ambire videmur, qua-
rum beneficio in altum sublatis, ad
optatam hanc mentis eremum evole-
mus, cum regio Vate suspirantes: ah!
quis dabit mihi pennas sicut columba? &
volabo, & requiescam. (a) Has igitur
præ-

(A) Coloff. 3. v. 3. (B) Coloff. 1. v. 12.
(C) Isa. 35. v. 1. (a) Psal. 54. v. 7.

præfens paragrahus subministrabit, tria acquirendi hujus boni subsidia suppeditando.

I.
Cura si-
lentii per
custodiam
cubiculi.

I. Primum est cura silentii per custodiam cubiculi. Quæ duo ob fororium, quo mutuò sociantur, nexum hîc quoque copulari, & in fronte agminis poni merentur; cùm ejus generis adjuvamentum sint, sine quo votorum metam non attingemus. Nam intimus hic nostrî intra nos receptus est singularis quædam ac primi ordinis gratia. Hæc *in malevolam animam non introibit, nec habitabit in corpore subdito peccatis.* (b) Anima loquax & vaga plurimis nævorum maculis certò sordabit; nam *in multiloquio non deerit peccatum.* (c) Ergo nec deerit sui effusio. Ergo talis cœlesti hoc dono minimè ditabitur.

Dein si etiam illud gratuitò concederetur, tamen sine submissis cœlitus auxiliis delicata hæc virtus conservari nequit. Jam verò teste Dorotheo

multi-

(b) Sap. 1. v. 4. (c) Prov, 10. v. 19.

multiloquium hæc auxilia impedit; dum sanctas illustrationes, ac divinas motiones suffocat, & extinguit. (d) Ergo ubi hoc vitium regnat, illa exulet, necesse est.

Denique solitaria hæc secum habitatio ac familiaris, quæ eam subsequitur, cum Creatore consuetudo requirit præviam hominis interni comparisonem & quandam spiritûs habilitatem: exigit sui incolam, turbis vacuam, & coelestium avidam mentem: opus est cordis puritate, orationis assiduitate, affectuum missilium frequentia & ardore. Hæc autem ex Patrum sententia, & suffragante experientia, sine accurata linguæ & conclavis custodia haberi nequeunt. Ergo sine hac nec dicta animi decora obtineri possunt.

Adhæc Religiosus extra cellam per domus ambulacra aut urbis plateas frequenter circumcurfans, & garrula loquacitate ubivis cum quovis colloquia

---

(d) Doctrin. 13.

quia miscens, similis est myrothecæ, operculo carenti, balneo identidem recluso, & fornaci semper apertæ; unde inclusus omnis spiritus, atque calor factio impetu diffugiunt.

In tali nullus conscientiæ nitor, fervor nullus, nulla quies, aut attentio ad præsentiam DEI vigere potest; cum nugæ nugarum phantasiæ, cogitationum turbo intellectum, appetituum tumultus voluntatem, glacialis tepor animam pleno jure occupent, distrahant, vexent, & plurima labe inficiant.

Sicut enim, testante sacro Codice, *vas, quod non habuerit operculum nec ligaturam desuper, immundum erit; (e)* ita pariter cor semper patulum atque dissolutum innumeris defectibus, tædiis, & perturbationibus veluti totidem sordibus ubertim replebitur. In ejusmodi autem pectore pretiosa, quam extollimus, gemma latitare nulla ratione poterit. Ergo sine solitudine,

---

(e) Num. 19. v. 15.

dine, & silentio nulla dabitur spiritus collectio.

Proin qui intendit ad interiora & spiritualia pervenire (monet pius Asceta) oportet eum cum JESU à turba declinare. Nam anima devota tantò Creatori suo familiarior fit, quantò longiùs ab omnè seculari tumultu degit. (f)

Et certè nullibi lilia animi securiùs florent, ac puriùs nitent, quàm in sacro hoc deserto; *facilius enim est* (ut idem Auctor fatetur) *omnino tacere, quàm verbo non excedere: & domi latere, quàm foris sufficienter se custodire; quia rarò sine lesione conscientie ad silentium reditur.* (g) & plerumque nil aliud inde quàm mens dissipata, piaculis sordida, stimulis anxia, tædiis mœsta, vanissimisquè ideis onerata refertur. Quæ omnia summè noxia interni recessus obstacula sunt.

Quin imò vagus ejusmodi & loquax agyrta à lapsu in graviora haud
pro-

(f) De imit. Christi, l. 1. c. 20. (g) Ibid. c. 20. & 10.

procul abest. Nam (ut ait Albertus Magnus) *ubi non est taciturnitas, ibi homo de facili ab adversario superatur.* (h) Idem Salomon sequenti similitudine confirmat: *sicut, inquit, urbs patens & absque murorum ambitu facile expugnatur; ita vir, qui non potest in loquendo cohibere spiritum suum,* (i) *levi negotio ab orco debellatur.*

Rationem hujus assignat Gregorius Magnus, dicens, *incipies quidem à bonis verbis, sed ab his pervenies ad otiosa, ab otiosis ad jocosa: inde gradum facies ad mendacia, rixosa, pernicioosa. Verbò: incipies à parvis, & desines in magnis.* (l) Quis autem credat cum his defectuum monstris ætheream hanc, de qua agimus, progeniem subsistere posse? Ergo sine solitudine, & silentio nulla obtinebitur animi collectio.

Ipsa Sulamitis, quamdiu *Dilectum* per vicos & plateas *quesivit*, eundem minimè invenit. Nec priùs suavi ejus
allo-

(h) Lib. de virt. c. 31. (i) Prov. 25. v. 28.
(l) Lib. 7. moral. c. 17.

alloquio recreata est, quàm postquam se recepit in domum matris suæ, & in cubiculum genitricis suæ. (m)

Et hinc (ut refert Thomas à Kempis) *maximè sanctorum humana consortia, ubi poterant, vitabant, & DEO in secreto vivere eligebant*; (n) probè gnari, in mundi foro & garrulos inter cachinnos nec coelestes susurros percipi, nec perfectionis semitam reperiri. Ipse David factus est sicut *ni-tycorax in domicilio: sicut passer solitarius in tecto: & similis Pellicano; ne nempe in externa effusus aresceret sicut fœnum*. (o)

Ipse Christus suos discipulos, ab hominum frequentia abstractos, (narrante Marco) *in desertum locum* abduxit, (p) ut eos taciturnam mentis eremum amare doceret. Quin imò ipse DEUS sermo suo Moyse non nisi silenti, & à populi societate disjuncto: non nisi in caligine nubis, aut in ta-

Pars II.

L

berna-

(m) Cant. 3. v. 4. (n) L. 1. de imit. Christi. c. 20. (o) Psal. 101. v. 7. & seq. (p) Marc. 6. v. 31.

bernaculo fœderis sua senſa communi-
cavit. (q)

Non citiùs inſonuit vox Dilecti in
auribus Sponſæ, quàm illa tacens latuit
velut columba in foraminibus petrae, in
caverna maceria. (r) Nec priùs omni-
potens ſermo Numinis de cœlis à regali-
bus ſedibus venit, quàm cum quietum
ſilentium continerent omnia. (s)

Quo erudiremur, taciturnitatem
ac ſolitudinem geminas eſſe alas, qua-
rum remigio ad ſanctitudinis culmen
evolandum ſit: duos eſſe canales, per
quos bonorum omnium fons ſuas in
nos gratias derivare conſuevit. Ver-
bò: abſque custodia linguæ ac cubi-
culi nullam fore collectionem animi.
hac autem deficiente, etiam de ſan-
ctimonia desperandum eſſe; cum ſine
hac cum Divino Spiritu nulla poſſit
eſſe communicatio animæ, nulla hu-
jus progreſſio in virtute ſecundùm il-
lud Sacrae Paginae effatum: *Vir verbo-*
ſus

(q) Exod. 19. v. 9.

(r) Cant. 2. v. 14.

(s) Sap. 18. v. 14.

sanctus nunquam justificabitur, (t) id est, (ut exponit Gregorius Magnus) sanctitatem nunquam adipiscetur. (u)

Contrà verò, qui labiis frænum injicit, is verbo non offendit; *qui autem in verbo non offendit*, (B. Jacobi oraculum est) *hic perfectus est vir*. (x) Adeò potens loquacitatis moderatio, & quæ prioris soror est, solitaria secum habitatio acquirendæ perfectionis remedium sunt.

Ut proin mirum sit, nos virtutes has velut asperas nimium & incultas adeò fugere, & averfari. Et tandem cur bene valentibus nobis adeò grave accidat, quod tamen ægrotis aliquando volupe erit? tunc enim ingens loquendi tædium elingues nos reddet; nosque conclavi inclusos, multa lubentia detinebit. Cur ergo idem modò agere horreamus amore sanctitatis, quod tam prompti faciemus intuitu sanitatis? Plus ergo in nobis possit va-

L 2   letudi-

(t) Job. 11. v. 2.   (u) Lib. 10, moral. c. 2.
(x) Jac. 3. v. 2.

letudinis quàm sanctitudinis cupido?
 Apage tantam coelestium incuriam.

Proin vide, quàm arctos & rectos
 secundùm Ecclesiastici monitum *orì tuo*
tu frenos ponas, (y) quamque sedu-
 lus sis cubilis tui custos? Considera,
 an imiteris columbam à Noëmo ex
 arca emissam, quæ domestici latibuli
 amans, mox iterum reversa, ad co-
 lumbarium rediit? Vel num potius
 fecteris corvum extra nidum per ca-
 davera circumvolantem, & crocitantì
 tarditate reditum procrastinantem?

Examina, an Gentium Doctòri ob-
 sequens, *ineptas & inanes fabulas de-*
vites? (z) ac cum Apostolis cœna-
 culo inclusis, adventum Spiritùs San-
 cti etiam tu cellæ incolæ expectes?
 vel num potius sis ex numero illarum
 animarum, quas describit Sanctus Pau-
 lus, & *que non solum otiosa, sed & ver-*
bosa, & curiosa, loquentes, que non oportet,
discunt circumire domos? (w)

Defe-

(y) Eccli. 28. v. 29. (z) 1. Tim. 4. v. 7.
 (w) 1. Tim. 5. v. 13.

Defectus si quos deprehenderit, ocyus emenda, ac firmiter statue, cubiculo posthac non exire, nisi vel necessitas, vel charitas, vel obedientia id exigat. Cùm verò te inde prodire una ex allatis rationibus coegerit, prius elevata ad coelum mente, postula gratiam vitandi illa offendicula, in quæ aliàs incurristi, vel in quæ ne modò pedem induas, periculum est.

2. Dein auscultata monenti Syracidæ, & *sepi aures tuas spinis.* (aa) *Sepiuntur autem aures spinis,* ait Nazianzenus, *quando arcemus ab auditu nostro & malè & mala loquentes,* ac vana narrantes. (bb) *Neque enim tantum propria lingua timenda est,* (Bernardi verba sunt) *ne malè loquamur; sed etiam aliena, ne malè loqui discamus,* ac inutilibus ideis phantasiam repleamus. (cc) *Proin linguam nequam nolè audire:* (dd) *novitatum ac nunciorum ridiculus auceps ne sis.*

L 3

3. Cùm

(aa) Eccli. 28. v. 28. (bb) Oratione 9.
 (cc) Serm. de affect. divers. animæ. (dd) Eccli.
 28. v. 28.

3. Cùm regio Psalte *averte oculos tuos, ne videant vanitatem.* (ee) Cave cum Ecclesiastico, *ne in pluribus operibus curiosus sis.* (ff) Noli domesticum exploratorem agere, & quid rerum domi tractetur, oculatiùs observare. Sed potiùs (memor illius, quod Christus Petro: *quid ad te, tu me sequere*) (gg) Davidem imitare, *qui factus est, sicut homo non audiens: & sicut mutus non aperiens os suum.* (hh)

Opportunè ad rem notus Asceta: *fili, ait, in multis oportet te esse inscium, & existimare te tanquam mortuum super terram, & cui totus mundus crucifixus sit. Multa etiam oportet surda aure pertransire. Utilius quoque est, oculos à rebus displicentibus avertere.* (ii) Hæc si observaveris, cum juniore Tobia bono Angelo duce indemnis, imò meritis ditior domum reverteris.

Linguam quod attinet, morem gere cœlesti oraculo, & *facito ostia oris tuo.*

(ee) Psal. 118. v. 37. (ff) Eccli. 3. v. 24.
 (gg) Joan. 21. v. 22. (hh) Psal. 37. v. 14.
 & 15. (ii) De imit. l. 3. c. 44.

tuo. (ll) Ostium conclavis nec semper clausum tenetur, nec semper apertum; sed pro diversitate temporis & personarum modò clauditur, modò aperitur. Panditur amicis, occluditur inimicis. Pari modo etiam nostro in casu oris janua verbis prudentibus, piis, ac utilibus referenda erit; malis verò ac perversis obseranda. Cùm autem nostri hoc oris ostium nimis versatile sit ac lubricum, hinc, ne in ejus custodia erres, sequentes regulas in digitos mitte.

Prima concernit *tempus*, quo loquendum; est enim (ut ait Salomon) *tempus tacendi, & tempus loquendi.* (mm) Hoc autem moderamen nosse, magna scientia: observare, insignis prudentia est. Quin nota est, qua teste Spiritu Sancto prudens à stulto discernitur; sic enim inquit: *homo sapiens tacebit usque ad tempus: imprudens autem non servabit tempus.* (nn) Imò, ut idem ait: *verba in tempore suo prolata, sunt*

L 4

mala

(ll) Eccli. 28. v. 28. (mm) Ecclæ. 3. v. 7.
 (nn) Eccli. 20. v. 7.

mala aurea in lectis argenteis. (oo)
 Contrà verò *reprobabitur parabola non dicta in tempore suo. (pp)* Tanti refert, callere hanc artem.

Proin cave, I. ne loquaris, quando silendum; non enim poteris bene fermocinari sine gratia. Quomodo autem hanc à DEO speres, si garras ea hora, qua is tacere te jubet?

2. Ne loquaris, antequam loquendum. Et hinc (ut monet Ecclesiasticus) *priusquam audias, ne respondeas verbum: & in medio sermonum ne adjicias loqui. (qq)* Nam qui prius respondet, quàm audiat, stultum se esse demonstrat, & confusione dignum. (rr)

3. Ne loquaris diutius, quàm loquendum. Ne sis totus rima, per quam pleno gurgite effluat, quidquid intus latitat. Secus, cum verbis etiam spiritus in auras certò certius evolabit. Triplex hoc silentium multa pace solitari-

---

(oo) Prov. 25. v. 11. (pp) Eccli. 20. v. 22.
 (qq) Eccli. 11. v. 8. (rr) Prov. 18. v. 13.

litariam replebit mentem; nam (ut
habet Sapiientis effatum) *qui custodit
os suum & linguam suam, custodit ab
angustiis animam suam.* (ss)

Secunda regula versatur circa *mate-
riam*, de qua loquendum. Eam de-
terminat Gentium Doctor Paulus, ad
Ephesios sic scribens: *omnis sermo ma-
lus ex ore vestro non procedat; sed si quis
bonus, ad edificationem fidei, ut det gra-
tiam audientibus.* (tt) Idem monet
S. Petrus, dicens: *si quis loquitur, quasi
sermones DEI.* (uu)

Proin non sufficit, *ut recedant ve-
tera de ore nostro;* (xx) id est, (prout
exponunt sacri Interpretes) ut à ver-
bis superbis, mordacibus, asperis; ver-
bò: ut ab illicitis abstineamus; sed in-
super requiritur, ut more Apostolo-
rum differamus linguis novis, nempe
de cœlestibus ac divinis; idque eo
fervore, ut etiam de quolibet nostrum
dici possit: *exibat de ore ejus gladius*

L 5

ex

(ss) Prov. 21. v. 23. (tt) Ephes. 4. v. 29.
(uu) 1. Petr. 4. v. 11. (xx) 1. Reg. 2. v. 36

ex utraque parte acutus. (yy) Hoc est, tales loquelæ ex labiis nostris profluant, quæ instar ancipitis gladii utraque acie, amoris scilicet & timoris, audientium corda penetrent, ac diffindant.

Tertia regula moderatur *modum*, quo loquendum est, qui in eo consistit, ut *circumspectè loquamur*. *Circumspectè autem loquimur*, (ait Petrus Blessensis) *si charitas, si necessitas, si utilitas loquendum esse suadeant. Si de DEO, si de nobis, si de proximo congruè loquamur: nempe de nobis humiliter, & modestè: de proximo edificativè: de DEO gloriosè.* (zz) Si loquamur, (ut ait Apostolus) *sicut decet Sanctos.* (aaa) *Quod si quid* (Basilii verba sunt) *ad animum recreandum dicimus, sit id salæ Evangelicæ sapientiæ, aut festivæ intelligentiæ, aut ratione conditum.* (bbb) Proin secundùm Philosophi pronunciatum aut file, aut affer meliora silentio; & quidem cum circumspectione,

---

(yy) Apoc. i. v. 16. (zz) Epist. 102.
 (aaa) Eph. 5. v. 3. (bbb) Serm. de instit. renunc.

ne, in pondere sermonis, secundum prudentiæ leges.

Id autem ut fiat, monet Hieronymus, *diu, antequam sermo laxetur, cogitandus est.* Nam *lapis emissus, sermo prolatus;* (ccc) neuter enim revocari potest; *cum semel emissum volet irrevocabile verbum.* (ddd) Proin, ut suadet Bernardus, *antequam verba enuncies, bis ad limam veniant, quam semel ad linguam.* (eee)

Præterea *sis velox ad audiendum, tardus ad loquendum.* (fff) Imò S. Bonaventura te æquè parcum vult esse in proferendis verbis, ac avarus est in profundendis pecuniis. Et cupit te cum æquè magna difficultate os aperire ad fermocinandum, cum quanta avarus crumenam aperit ad solvendum. (ggg)

His perpensis examina modò, quomodo ista hætenus observaveris? quid-

---

(ccc) Epist. de virgin. servanda. (ddd) Horat. ep. 19. lib. 1. (eee) Bern. in Spec. Monach. (fff) Jac. 1. v. 19. (ggg) To. 2. opusc. lib. 2. de profectu religioso c. 10.

quidve in posterum agere velis? si sapias, *verbis tuis facito stateram*, (hhh) qua prius ponderentur, antequam proferantur. Si animi collectionem obtinere cupis, cum Arsenio *fuge, late, tace*; nam cura silentii per custodiam cubiculi insigne ejus obtinendæ subsidium est. *Quis dabit ori meo custodiam, & super labia mea signaculum certum, ut lingua mea non perdat me!* (iii) *Quis me ducet in solitudinem, ut ibi me lactet Dominus, & loquatur ad cor meum!* (III)

II.
Fuga occupationum nimis dissipantium.

II. Alterum non minus efficax, quam necessarium acquirendi hujus thesauri adjumentum est fuga occupationum valde dissipantium; utpote sine quo etiam assignatum paulò ante remedium suo effectu frustrabitur. Nam (quæ Gregorii M. sententia est) *quid prodest solitudo corporis, si defuerit solitudo cordis?* (a) *Quid prodest*, ait Seneca, *totius regni silentium, si tuo in pectore affectus fremant?* (b)

Quid

(hhh) Eccli. 28. v. 29. (iii) Eccli. 22. v. 33.
(III) Osee. 2. v. 14. (a) Lib. 30. moral. c. 12.
(b) Epist. 6.

Quid juvat tota die cubiculo inclusum hærere, & taciturnitati plus quàm Pythagoricæ linguam devovisse, si tuus interea animus negotiorum mole oppressus, omne de cœlo cogitandi spatium sibi eripi patiatur? Si functionibus tuis ita te mancipes, ut eæ temetipsum tibi, tuæque DEUM memoriæ penitus suffurentur? Ejusmodi mentis secessu etiam gaudet religatus ad transtra Maurus, & transcriptus domui castigatoriæ reus.

Tria autem potissimùm sunt, quæ nos in actionibus nostris vehementiùs distrahunt, 1. nimia negotiorum multitudo. 2. nimium præcepta in iis explendis solertia, seu vulgo activitas. 3. nimis anxia de eorum successu sollicitudo. Primum obruit, alterum fugat, ultimum exsiccat spiritum. omnes tres collectionis sacræ jurati sunt hostes.

Primo. Nimiam agendorum copiam quod attinet, ea non minùs frequens, quàm stultum solitariæ hujus intra se quie-

quietis impedimentum est. Non paucos enim reperire est, præsertim inter mundanos, qui affectant esse Universale quoddam à parte rei, commune Agens, & primum Mobile omnium negotiorum.

Eorum de se iudicio si fidem habeas, soli illi rebus gerendis sunt apti: nihil bene fieri nisi per eos potest: nisi ipsi rem animent, omnia languent. Quasi verò omnis dexteritatis, ac prudentiæ soli ipsi, ut ita loquar, depositarii essent, ac cum ipsis consultrix sapientia omnis eodem fato tumulanda foret.

Hinc cuncta, præcipuè honorifica si sint vel proficua, sibi tractanda assumunt. Non charitas id, zelus aut laborum aviditas; sed palmaris superbia, nimiùmque sibi præfidens arrogantia est: insolens aliorum vilipensio, imò impudens stultitia est, omnem laudis fumum sibi soli vendicans.

O vane!

O vane! *ne in multis sint actus tui,*
 (c) monet Siracides. Præstat parum
 agere & bene, quàm multum & ma-
 le. Ipsa cœlestis Sponsa, alienis invi-
 gilando, se propria neglexisse fatetur,
 dum ait: *posuerunt me custodem in vi-
 neis: vineam meam non custodivi.* (d)
 Nec ipse Moyses tot simul curis se pa-
 rem esse judicabat; & hinc consilium
 cognati sui Jethro secutus, iis sese ma-
 ximam partem abdicavit. (e) Tu nec
 illa solertior, nec isto prudentior.
 Proin ambos imitaturus dispice, qui-
 bus te officiis tuo pro lubitu libera-
 re possis.

Præcipuè verò ab illis te extrica,
 quæ mundum olent. Nam, ut ait Apo-
 stolus, *nemo militans DEO implicat se*
negotiiis secularibus. (f) Iis solùm te
 occupa, quibus ut vaces, vel obedien-
 tia mandat, vel ratio suadet; memor
 illorum Pauli verborum: *rogamus vos*
Fratres, ut vestrum negotium agatis,
 (g) scilicet propriæ perfectionis, ut-
 pote

(c) Eccli. 11. v. 10.

(d) Cant. 1. v. 5.

(e) Exod. 18. v. 18.

(f) 2. Tim. 2. v. 4.

(g) 1. Thessal. 4. v. 11.

pote quod omnium præcipuum, & excellentissimum est; cui comparata reliqua omnia, non nisi aniles nugæ sunt & pueriles naniæ.

Secundò. Cæterùm in iis, quæ necessariò nobis explenda incumbunt, fugienda est inconsiderata quædam solertia, seu (ut vulgo dicitur) activitas ac præceptus imperus in agendo. Sunt enim nonnulli, qui dum cuidam muneri, quod vel arridet, vel urget, sese impendunt, id eo animi nisu, virium contentione, & appetentiæ pruritu faciunt, quasi ab eis tota cœli moles cum Athlante succollanda foret. Dumque omnem simul actionem uno hiatu abligurire fatagunt, ab eadem ita se absorberi sinunt, ut sui impotes, velut vortice hausti, toti sint studium, musica, lectio.

Quàm noxius hic nævus sit, sat explicari nequit. Prævenit enim omnem divinam motionem, corrumpit puram intentionem, fugat animi pacem, impedit cœlestes gratias, & dignita-

nitatem operum meritumque vel tollit omnino, vel saltem plurimum attenuat. Nam *substantia festinata* (ait Sapiens) *minuetur; quæ autem paulatim colligitur manu, hæc multiplicabitur.* (h) Quod verò pejus est, mentem ad diurnam, de qua agimus, collectionem penitus inhabilem reddit; cum omnem DEI memoriam etiam tenuem obliteret.

Pia talium hominum desideria conceptaque in meditatione proposita dissipantur, ac pereunt *sicut pulvis, turbine raptus ex area, & sicut fumus de fumario.* (i) Dumque miseri sub vitæ crepusculum à labore fessi cessabunt, etiam ii (sicut illi viri divitiarum) *illuminati mirabiliter à montibus æternis, nihil invenient in manibus suis* (1) præter *paleas*, quas Christus iudex, cum *purgabit aream suam, comburet igni.* (m)

Porro industriæ moderandi præcipitem hunc operandi modum sunt

Pars II.

M

sequen-

(h) Prov. 13. v. 11. (i) Osee. 13. v. 3.
 (1) Psal. 75. v. 5. & 6. (m) Luc. 3. v. 17.

sequentes. 1. Antequam ejus generis occupationi te accingas, prius concipe propositum, ab hoc nãvo saltem hac vice tibi cavendi; idemque tibi, quod olim Esdræ, à cœlesti Genio dici finge, scilicet: *noli festinare.* (n)

2. Dein quamprimum ac in decursu functionis à nimio æstu te abripi fenseris, imaginare tibi ab Angelo Custode minanter inclamari: *festinas inaniter;* (o) moxque paululum subsiste, bonam iterum intentionem priusque decretum, sublatis in cœlum oculis, piè renovando.

3. Quodsi nec hac arte impotens pruritus frænari, frangi que possit, manum à tabula tantisper remove, cœptum opus aliquantulum interrompe, saltem aliquot horæ minutis ab eodem cessando. Nec tibi doleat levis hæc temporis jactura; hæc enim compensabitur majori merito.

Sed

(n) 4. Esdræ, 6. v. 34. (o) 4. Esdræ, 4. v. 34.

Sed nec festinando quicquam lucraberis; nam (ut ait Ecclesiasticus) est homo laborans, & festinans; & tanto magis non abundabit. (p) Quod enim properanter fit, nunquam beneficit. Sicut enim qui festinus est pedibus, ita & qui festinus est manibus, offendit. (q) Solùm in mora consilium; qui autem agunt in consilio, (ait Salomon) reguntur sapientia. (r) Et hinc illa mulier fortis tot encomiis à Spiritu Sancto extollitur; quia operata est consilio manuum suarum, (s) id est, cum moderata, prudenti, sedata, ac nil præcipitante solertia. Hanc ergo imitare, ut & tu sapiens, & fortis audias, ac intra te collectus vivas.

Tertio. Denique nimia sollicitudo de negotiorum successu est ultimus ille hostis, qui nos in actionibus nostris vehementiùs distrahit, & à mentis solitudine arcet. Hæc enim anxietas ac futuri eventus timor sunt illæ spinæ, quæ divinam sementem, athe-

M 2

reos

(p) Eccli. 11. v. 11. (q) Prov. 19. v. 20.
 (r) Prov. 13. v. 10. (s) Prov. 31. v. 13.

reos nempe instinctus, arida mole suffocant. sunt ille *ventus urens*, qui *siccatur fructum* operis omnem. (t) sunt illa tinea, quæ mordaci curæ vitæ filum arrodit, & functionis meritum corrumpit. Estque hoc malum etiam inter pios adeò frequens & commune, ut etiam illi non rarò cum Antiocho ingemiscere cogantur, dicendo: *recessit somnus ab oculis meis: concidi, & corruui corde præ sollicitudine.* (u)

Quantopere autem anxia hæc inquietas pacato Numini displiceat, ipse Christus in Evangelio declarat, dum ob eandem Martham reprehendit his verbis: *solicita es, & turbaris erga plurima.* (x) En! fidelem hanc animam nec operis sanctitas, nec bona voluntas, nec urgens necessitas ab hac reprehensione immunem præstare poterant; qui nostri tamen ordinarii pretextus & effugia sunt, quibus timidas has anxietates nostras palliare solemus.

Nostra

(t) Ezech. 19. v. 12. (u) 1. Mach. 6. v. 10.
 (x) Luc. 10. v. 41.

Nostra quidem opinione solùm Numinis, & aliorum cura nos angit. Interea si animi recessus, immisso cœlesti radio, penitius inspiciamus, non gloria DEI, sed nostra: non honor Ordinis, sed proprius: non iudicium Cœlitum, sed hominum adeò turbat, nosque sollicitos habet. Verùm quæcunque demum illa sit causa, quæ nos cruciat, morem geramus Christo hortanti: *nolite solliciti esse*; (y) nam *DEUS providebit*, (z) omniaque sagax ad nostrum quoque emolumentum disponet.

Itaque excussis his timoribus vanis, etiam nos cum Maria optimam partem eligamus, & i. generoso jactu in divinum Providentiæ sinum nos conjiciamus, rerumque nostrarum successum omnem eidem indifferenti fiducia committamus, *omnem sollicitudinem nostram projicientes in DEUM; quoniam ipsi cura est de nobis.* (aa) Omnipotens enim, omnium sciens, no-

M 3 stri-

(y) Matth. 6. v. 34. (z) Gen, 22. v. 8.
 (aa) 1. Petr. 5. v. 7.

strique amantissimus cum sit; sciet; poterit, & volet nobiscum hoc in negotio efficere id, quod suae majori gloriae (quae sola à nobis spectanda erit) nostraeque saluti magis congruet. Idque eò amplius agere nos convenit, cum Numinis bonitas conatum, non successum: labores, non fructus premiare consueverit.

2. Cum potissima hujus morbi origo iudicii humani metus sit, ac infans timor illius idoli: *quid dicent homines?* horum omnium illustris contemptus efficax antidotum erit. Hunc in finem juverit attentè perlegisse, quae parte I. cap. 5. §. 4. de hac materia fusiùs pertractantur.

Hæc tria ergo obstacula, nempe nimiam negotiorum multitudinem, nimis præcipitem in iis explendis solertiam seu vulgo activitatem, & denique nimiam de eorum successu solitudinem si per assignatas superiùs industrias è medio sustulerimus, occupationes nostrae, fabricandæ cordis eremo,

mo, non solum nulli amplius impedi-
mento, sed potius adjumento erunt.

III. Explicandum superest ultimum, III.
idque præcipuum comparandæ soli- *Frequens*
tudinis internæ subsidium, quod est *exerciti-*
constans exercitium præsentia DEI. *um præ-*
Quàm excellens id, quamque necessa- *sentia*
rium exstruendæ, in qua mens abdita *DE*
secum moretur, portatilis cellæ reme-
dium fit, abunde patet ex ejus de-
scriptione; est enim perennis fides &
amor præsentis DEI. Cùm igitur ani-
mi collectio nil aliud sit, quàm con-
tinuata & affectûs plena attentio ad
existentem in nobis immensam Numi-
nis Majestatem, evidens est, efficacius
hujus posterioris obtinendæ adjumen-
tum assignari haud posse, quàm assi-
duam prioris exercitationem.

Proin si collectus, secumque habi-
tans, animus nos à variis defectibus
liberat: si præsentissimum est procu-
randæ perfectionis instrumentum: si
denique sublimium gratiarum scatu-
rigo est & terrestre quoddam cœlum,

(ùt suprà ostendi) horum omnium præsentia divinae consideratio nobile fundamentum est , nutrix ac fulcimentum.

Illius exercitium , hoc ipso quòd in perenni cognitione & amore Numinis situm sit , est functio adeò sublimis , ut excellentior actio nec à Cherubinis excogitari possit ; cùm sit unica occupatio non solùm Beatorum in cœlis sed etiam Christi ; imò ipsius SS. Trinitatis , quæ *lucem inhabitans inaccessibilem* , (bb) integra æternitate sola sui contemplatione ac dilectione se felix occupabat ; & etiam posthac æternis temporibus se distinebit. In hac exercitatione omnis Cœlitum felicitas est posita ; ac etiam nostra olim beatitudo consistet. Cur ergo jam nunc incipere in terris renuamus , quod tamen perpetuò continuare in cœlis optamus ?

Vah ! probrum humanæ mentis !
 Fatemur nos ab illo Ente Supremo ve-
 lut

(bb) 1. Tim. 6. v. 16.

lut spongiatū ab æquore, terram ab
 aëre, corpus ab anima ambiri, pene-
 trari, animari. Credimus, quoniam
auris zeli illius audit omnia, (cc) &
quoniam omnia videt oculus illius. (dd)
 Credimus, quod sit Dominus scrutans
 cor, & probans renes: qui dat unicuique
 juxta viam suam, & juxta fructum ad-
 inventionum suarum. (ee) Et tamen il-
 lius ita immemores vivimus, ac si nu-
 bes latibulum ejus foret, nec nostra con-
 sideraret: & quasi nihil posset facere Om-
 nipotens, ac solum per caliginem judica-
 ret. (ff)

O Superi! Ille renum testis, scruta-
 tor cordis, & lingue auditor DEUS
 (gg) coram me est, ut me consideret:
 mecum est, ut me gubernet: in me
 est, ut me animet: mecum audit, &
 videt: gustat, & sentit: loquitur, &
 agit: pro me semper laborat: de me
 nunquam non cogitat: me continuo
 intensissimè amat. Et ego vilis ver-
 miculus ejus immensæ Divinitatis om-

M 5

ni

(cc) Sap. 1. v. 10. (dd) Eccli. 23. v. 27.
 (ee) Jerem. 17. v. 10. (ff) Job. 22. v. 13.
 & seq. (gg) Sap. 1. v. 6.

ni vix non vita oblitus vivo; nec illius præsentiæ prius recordor, quam dum ejus bonitatem offendo.

O Domine! *cujus oculi hominum corda intuentur usque in absconditas partes,* (hh) ergone possibile est, ut eodem te, quo capitale inimum, habeam loco? utpote quem obvium mihi, imò intimè & continuò præsentem, amico mentis obtutu vel respicere dedignor; & quidem eo tempore dedignor, quo debitum tibi soli amorem tuis hostibus prodigo.

O anima! templum Domini es: ejus sedes & thronus es, in quo is habitat, quiescit, residet; & tamen illius confortii pertasa extra te ipsam sponte exul vagaris. Memoria tua deberet esse foederis arca, asservandæ ejus imagini destinata; & alvearium est tot vilibus fucis plenum, quot inanibus phantasiis spurcum. Intellectus tuus æmulari deberet candelabrum illud aureum, non nisi fovendis de cælo lu-
mini-

(hh) Eccli. 23. v. 28.

minibus, ac divinis cogitationibus dicatum; & non nisi obliviosas DEI tenebras nutrit. Voluntas tua deberet esse altare mundissimum, non nisi cœlestibus flammis & affectuum holocaustis consecratum; & Conditoris immemor tepida friget, nec nisi pravis appetitibus ardet.

O Seraphini! *quis audivit unquam tale, aut quis vidit huic simile?* (ii) *Cognovit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui; Israël autem me non cognovit.* (ll) *Sola tu, ô ingrata anima! oblita es DEI Servatoris tui, & fortis adjutoris tui non es recordata.* (mm) *Ac time, ne vicissim etiam tui ejus misericordia obliviscatur; & sola ejus justitia tui recordetur.*

Id ergo ne fiat, omnibus diebus vitæ tuæ in mente habeto DEUM, (nn) ac in omnibus viis tuis cogita illum; nam ipse dirigit gressus tuos. (oo) *Et quidni? ah! nullum est momentum, quo ho-*
mo

(ii) Isa. 66. v. 8. (ll) Isa. 1. v. 3. (mm) Isa. 17. v. 10. (nn) Tob. 4. v. 6. (oo) Prov. 3. v. 6.

mo non utatur, vel fruatur illius bonitate. Ergo nullum pariter debet esse momentum, quo eum præsentem non habeat in memoria. (pp) ita argumentatur Ambrosius. Ergo non tam sepe respirare, quàm illius meminisse debemus. (qq) ita infert Nazianzenus. Ergo in omni actu vel cogitatu suo quisque sibi DEum adesse memoret, & omne tempus, quo de ipso non cogitat, perdidisse se computet. (rr) sic concludit Bernardus. Has proin tam legitimas conclusiones in usum deducere posthac statue.

Hunc in finem sequentes industrias tibi familiares redde. I. Sæpius interdiu elice actum fidei, Universi Dominum tibi præsentem adesse. dico fidei; nam ejus præsentia est potius credenda, quàm imaginanda; aut sub variis conceptibus vel ideis phantasiæ repræsentanda. Hæc enim plurimum fatigant, caput lædunt, vires attenuant, & ad alias occupationes nos inhabiles reddunt.

Et

(pp) Lib. de dignit. condit. hum. (qq) In orat. I. Theolog. (rr) In Spec. Monach.

Et hinc non multum probo praxin illorum, qui Christum Salvatorem nostrum modò sub forma juvenis: modò sub specie viri: nunc ut patientem: aliàs ut gloriosum sibi depingunt, & ponè adstantem, aut intra se residentem figurant. Nec adeò aridet methodus illorum, qui coeli terræque Monarcham, incomprehensumque Spiritum ut iridem aut annulum triplici colorum genere lucidum: vel ut oculum, solem, aut triangulum commentitia repræsentatione in cordis ara commorantem fingunt.

Nam præterquam quod hæc periculosa, sanitati noxia, & non rarò illusionibus (saltem in tyronibus ac minùs expertis) obnoxia sint; insuper à veritate aliena sunt. Licèt enim Christus sua, quam nobis promeruit, tum immanente, tum transeunte gratia, aliisque titulis (veluti causa in productis à se effectibus) in nobis habitet; tamen in sola Eucharistia corpore & anima coràm reapse moratur. Dei verò, materiæ cum expertis sit, corporea

porea imaginatio genuinum esse speculum nequit.

Proin simplici intellectûs assensu credamus, quod re ipsa est, quodque verum esse nos fides docet; nempe æternam Mentem illam nobis intimè præsentem adesse: unde quaque nos illa plenos ab eadem circumcingi, & ambiri: pervadi, & penetrari secundùm illud Apostoli effatum: *in illo vivimus, movemur, & sumus.* (ss) Qua in re nihil opus est fingere, aut violenta consideratione sibi imaginari; sed solùm simplicissimo actu attendere oportet ad id, quod in nobis esse, & agi tum ratio, tum fides demonstrant; idque eadem prorsus facilitate, qua quis amicum sibi adstare credit, quem de nocte in tenebris sibi loquentem audit.

2. Verùm hîc gradum minimè figamus, oportet. Nam exercitium hoc præsentia divina non solùm est positum in actu intellectûs, quo omnium
Condi-

(ss) Actor. 17. v. 27.

Conditorem in nobis existentem credamus; sed insuper & præcipuè consistit in actu voluntatis, quo eum in nobis habitantem amemus, nosque eidem intimè uniamus. Nam etiam daemones infinitam immensitatem ubique dominantem credunt, & contremiscunt; (tt) quia verò non diligunt, hujus exercitationis fructum non percipiunt.

Proin opus præterea est, ut, quem regum Regem intellectus præsentem credit, voluntas etiam amet, per breves quidem, ardentes tamen, & raptim ejaculatas aspirationes eundem interdiu quàm frequentissimè amplectendo; exempli gratia dicendo: *Dilectus meus mihi, & ego illi! Quid mihi est in caelo, & à te quid volui super terram? Domine! quid me vis facere? Non mea, sed tua voluntas fiat; vel aliis his similibus, animæ statui respondentibus, aut triplici viæ spiritalis vitæ accommodatis affectibus utendo.*

Sancta

(tt) Jac, 2, v. 19.

Sancta ejusmodi suspiria jure comparantur cum illo *crine colli*, in quo coelestis Sponsi *cor vulneratum* fuisse legitur. (uu) Ignita enim sunt jacula & missiles sagittæ, quæ ferventi conatu evibratæ, terrenas nubes perrumpendo ad ipsum Divinitatis thronum penetrant, ac Misericordiæ viscera optato vulnere fauciant. Per hos actus perennem illam consequemur orationem, quam in Evangelio Servator noster à sequacibus exigit his verbis: *oportet semper orare, & non deficere.* (xx) Perpetua enim hæc, & desideriiis æstuans Numinis recordatio, optima, quia cor immutans, oratio est.

Præterea si emissitiis his precibus diligenter utamur, *nostra conversatio in cælis erit*: (yy) *erimus cives Sanctorum & domestici DEI*: (zz) *annumerabimur illi Electorum turmæ, qui semper vident faciem ejus, & qui portant nomen ejus in frontibus suis*; (aaa) *per quod*

(uu) Cant. 4. v. 9. (xx) Luc. 18. v. 1.
 (yy) Phil. 3. v. 20. (zz) Eph. 2. v. 20. (aaa)
 Apoc. 22. v. 4.

quod Interpretes perpetuam quandam Divinitatis memoriam, & jugem ejus præsentiam denotari autumant.

Porro horum affectuum paradigma-
ta in libris passim expressa, & à me
quoque collecta, alibi reperies; (bbb)
in quorum tamen usu sequentia erunt
observanda. 1. Missiles hi actus sint
breves, & partus non tam ingenii,
quàm cordis: non tam studii, quàm
fervoris. Optimæ, & efficacissimæ
solent esse aspirationes illæ, quas ani-
mus, supernè motus, per se ipse
concipit; etsi fortè verbis non tam
compositis, aut minùs ordinatis pro-
ferantur.

2. Eæ tamen non sint nimis multæ
& diversæ; ne mentem aut obruant,
aut distrahant. Sæpe una vel altera,
magno tamen cum ardore ac sæpius
repetita sufficiet, ut quis votorum at-
tingat metam. Hinc plurimùm pro-
derit, si materiæ examinis particula-

Pars II.

N

ris,

(bbb) In lib. cui titulus: Christianus piè mo-
riens vol. 2. adium. 14.

ris, vel concepto in meditatione proposito aptentur.

3. Dirigantur ad DEUM, non tanquam in cœli throno residentem, sed ut circum nos & intra animi penetralia commorantem. Qui per continuum hoc exercitium in divina præsencia ambulare studuerit, is brevi tempore perfectus erit. Hæc enim exercitatio *sobrietatem & prudentiam docet & justitiam & virtutem, quibus nihil utilius est in vita hominibus.* (ccc)

Itaque *considera semitas domus tua,* (ddd) & vide, an hæc observes? Expende sedulo, qua posthac solertia in praxin ea deducere velis. Ne verò quid remissiùs agas, tecum exputa, eorum consuetudinem ad acquirendam virtutem solidam adjumentum non solum summè proficuum, sed omnino necessarium esse; nam (ut scribit Beatus Laurentius Justinianus) *viro ad perfectionem currenti jugis debet esse*

esse DEI visio ac familiaris ejus allocutio. (eee)

Hæc tria obtinendæ collectionis subsidia qui rite adhibuerit, votorum brevè compos fiet. Nam cura silentii per custodiam cubiculi amovebit obstacula ejus externa : fuga occupationum nimis dissipantium arcebit impedimenta illius interna : exercitium verò præsentia DEI animam in sublime elatam, coelesti Sponso amoris vinculo intimè conjunget, eamque optato internæ solitudinis bono abunde ditabit.

(eee) Lib. 2. de compunct. & Christi, perfect.

